

Слабкий Г.О.

РОЛЬ СІМЕЙНОЇ МЕДИЧНОЇ СЕСТРИ У ФОРМУВАННІ У НАСЕЛЕННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

Ужгородський національний університет

Вступ

В ході реформування галузі охорони здоров'я в Україні створена система первинної медичної допомоги на засадах загальної лікарської практики-сімейної медицини [5-8], яка є місцем першого контакту населення із системою охорони здоров'я [2,3,10]. Систему первинної медичної допомоги представляють лікарі загальної практики-сімейні лікарі та сімейні медичні сестри [6]. При цьому необхідно відмітити, що однією із основних задач, які стоять перед системою первинної допомоги є профілактика захворювань та ефективна робота із збереження та зміцнення здоров'я населення [1,4,9,11,13]. Загально відомо, що основою профілактики захворювань та збереження та зміцнення здоров'я населення є здоровий спосіб життя [12]. При цьому необхідно відмітити, що за даними багатьох дослідників населення країни в своїй більшості не веде здоровий спосіб життя [14].

Мета дослідження: дослідити роль сімейної медичної сестри у формуванні у населення здорового способу життя.

Матеріали та методи, що використанні під час виконання роботи. Методи: бібліосемантичний, структурно-логічного аналізу, соціологічний, статистичний. Матеріали: результати соціологічного дослідженням яким охоплено 120 сімейних лікарів та 140 сімейних медичних сестер. Дослідження проводилося з використанням спеціально розробленої анкети. В ході дослідження збережено конфіденційність інформації про респондентів. Участь у дослідженні була добровільною. Статистичне опрацювання результатів опитування проводилося з використанням загальноприйнятих методів медичної статистики.

Результати

На початку дослідження було отримано та проаналізовано дані дослідження щодо необхідності проведення сімейною медичною сестрою роботи з формування у населення здорового способу життя. Табл.1.

Таблиця 1

Загальна оцінка необхідності проведення сімейною медичною сестрою роботи з формування у населення здорового способу життя

Рівень оцінки	Сімейні лікарі		Сімейні медичні сестри	
	абс	%	абс	%
Має проводити	105	87,5	109	77,9
Не має проводити	12	10,0	23	16,4
Не визначився	3	2,5	8	5,7

Аналіз наведених в табл.1 даних вказує на те, що 87,5% опитаних сімейних лікарів та 77,9% опитаних сімейних медичних сестер вважають, що сімейні медичні сестри повинні проводити роботу з формування у населення здорового способу життя. При цьому 2,5% опитаних лікарів та 5,7% опитаних медичних сестер в своєму рішенні не визначилися.

Далі було визначено основні форми і методи діяльності сімейної медичної сестри з формування у населення здорового способу життя. Аналізувалися відповіді респондентів які позитивно відповіли на перше питання Отримані результати наведено в табл.2.

Таблиця 2

Форми і методи діяльності сімейної медичної сестри з формування у населення здорового способу життя

Форми і методи діяльності	Сімейні лікарі		Сімейні медичні сестри	
	абс	%	абс	%
Індивідуальна робота	93	88,6	86	78,9
Групова робота	58	55,2	64	58,7
Робота на рівні сім'ї	97	92,4	96	88,1
Використання різних форм діяльності в залежності від ситуації	105	100,0	109	100,0
Проведення роботи під час звернення населення за медичною допомогою	29	27,6	41	37,6
Проведення роботи під час проведення профілактичних заходів	73	69,5	59	54,1
Проведення роботи в спеціально виділений час	68	64,8	64	58,7
Використання всіх можливих ситуацій	105	100,0	109	100,0

Аналіз наведених в табл. 2 даних вказує на те, що всі респонденти вказали на необхідність використання сімейними медичними сестрами для проведення серед населення діяльності з формування здорового способу життя різних форм комунікативного впливу в залежності від ситуації та використання для даної діяльності всіх можливих ситуацій. Крім цього більшість лікарів підтримали проведення роботи на рівні сім'ї (92,4%) під час проведення профілактичних заходів (69,5%). Опитані сімейні медичні сестри також вважають основним об'єктом впливу сім'ю (88,1%) з проведенням вказаної роботи в спеціально виділений час (58,7%).

Наступним кроком дослідження було встановлення необхідних компетенцій якими має володіти сімейна медична сестра для ефективної діяльності із формування у населення здорового способу життя. Отримані результати наведено в табл.3.

Таблиця 3

Необхідні компетенції сімейної медичної сестри для діяльності із формування у населення здорового способу життя

Компетенції	Сімейні лікарі		Сімейні медичні сестри	
	абс	%	абс	%
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	78	74,3	65	59,6
Здатність до формування у населення прихильності до здорового способу життя.	105	100,0	109	100,0
Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.	103	98,1	102	93,6
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	103	98,1	97	88,9
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	100	95,2	93	85,3
Здатність спілкуватися з представниками груп різного рівня	93	88,6	89	81,7
Здатність діяти на основі етичних міркувань	91	86,7	95	87,2
Здатність проводити індивідуальні консультації з основ здорового способу життя	105	100,0	109	100,0
Здатність проводити групові комунікації з основ здорового способу життя	105	100,0	109	100,0
Здатність проводити комунікації з основ здорового способу життя на рівні сімей	105	100,0	109	100,0

Здатність організувати заходи з нагляду за станом здоров'я населення	105	100,0	109	100,0
Здатність здійснювати адвокацію, комунікацію та соціальну мобілізацію у сфері громадського здоров'я з метою збереження і зміцнення здоров'я та благополуччя населення	74	70,5	64	58,7

Аналіз наведених в табл.3 даних вказує на те, що всі респонденти вказали на те, що сімейні медичні сестри мають володіти наступними компетенціями: здатність до формування у населення прихильності до здорового способу життя, здатність проводити індивідуальні консультації з основ здорового способу життя, здатність проводити групові комунікації з основ здорового способу життя, здатність проводити комунікації з основ здорового способу життя на рівні сімей, здатність організувати заходи з нагляду за станом здоров'я населення.

Найнижчий рівень підтримки респондентами отримала необхідність володіння сімейними медичними сестрами такими компетенціями як здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу і здатність здійснювати адвокацію, комунікацію та соціальну мобілізацію у сфері громадського здоров'я з метою збереження і зміцнення здоров'я та благополуччя населення.

Далі вивчалось питання щодо оптимальних шляхів набуття медичними сестрами необхідними компетенціями. Респондентам було запропоновано виділити до трьох найважливіших шляхів набуття необхідних для ефективної діяльності компетенцій. Отримані результати наведено в табл.4.

Таблиця 4

Шляхи набуття компетенцій сімейними медичними сестрами для діяльності із формування у населення здорового способу життя

Шляхи набуття компетенцій	Сімейні лікарі		Сімейні медичні сестри	
	абс	%	абс	%
Під час навчання на до дипломному рівні	81	77,1	73	66,9
На післядипломному рівні				
Курси спеціалізації	59	56,2	63	57,8
Курси підвищення кваліфікації	61	58,1	79	72,5
Курси тематичного удосконалення	79	75,2	84	77,1
Спеціальні тренінги	84	80,0	96	88,1
Стажування на робочому місці	9	8,6	12	11,0
Спеціальна методична література	12	11,4	8	7,3

В ході професійної діяльності	31	29,5	47	43,1
Інше	5	4,8	7	6,4

Аналіз наведених в табл.4 даних вказує на те, що респонденти підтримують можливість набуття сімейними медичними сестрами необхідних компетенцій як на до дипломному так і післядипломному рівні освіти. На думку як сімейних лікарів так і сімейних медичних сестер найбільш ефективними на післядипломному рівні освіти мають бути: спеціальні тренінги – відповідно 80,0% та 88,1% і курси тематичного удосконалення – відповідно 75,2% та 77,1%. найнижчий рівень підтримки отримали спеціальна методична література – відповідно 11,4% та 7,3% і стажування на робочому місці – відповідно 8,6% та 11,0%.

Висновки. За результатами дослідження визначено, що сімейні медичні сестри мають проводити серед на з використанням широкого спектру форм та методів. Для проведення ефективної діяльності сімейні медичні сестри повинні володіти певними компетенціями, якими мають оволодівати як на до дипломному так і післядипломному рівнях освіти.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням ефективності діяльності сімейних медичних сестер з формування у населення здорового способу життя та прихильності до первинної та вторинної профілактики захворювань.

Список літератури

- 1.Знаменська М.А., Слабкий Г.О. Модель комунікацій сімейного лікаря із збереження здоров'я дітей шкільного віку // Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина. – Том 5, №2 (16). – 2015. – С. 42-44
- 2.Лехан В.М., Гойда Н.Г., Ященко Ю.Б., Матюха Л.Ф. Модель надання первинної медичної допомоги міському населенню (методичні рекомендації)// К., 2012. – 18 с.
- 3.Матюха Л.Ф., Лехан В.М., Гойда Н.Г., Толстанов О.К., Кризина Н.П. та ін. Порядок організації надання медичної допомоги та забезпечення маршрутів пацієнта лікарем загальної практики-сімейним лікарем при різних клінічних станах та захворюваннях. К.: МОЗ, ДУ “УІСД”, 2011. – 43 с.
- 4.Методологія оцінки ефективності профілактичних медичних засобів в діяльності сімейного лікаря / Березовська Є .О., Гончарова Г.М., Денисенко М.В. та інш. (методичні рекомендації). К., 2011. – 40 с.
- 5.Оцінка структури та надання первинної медичної допомоги в Україні [монографія] / Винки Г. В. Буерма, Дионн С. Крингос – К., 2010. – 124 с.
- 6.Первинна медико-санітарна допомога/сімейна медицина : [монографія] / за ред. В. М. Князевича; МОЗ України. – К., 2010. – 404 с.
- 7.Позитивний досвід реформування галузі охорони здоров'я регіонів / О. В. Аніщенко, Р. О. Моїсеєнко, О. К. Толстанов [та ін.]. – К., 2011. – 149 с.
- 8.Розвиток первинної медичної допомоги на засадах сімейної медицини в Україні. До 20-річчя Української асоціації сімейної медицини. Бабінець Л.С., Базелевич А.Я., Бацюра Г.В. та інш. - Бровари: АНФ ГРУП, 2018.- 168 с.

- 9.Слабкий Г., Надутий К., Матюха Л. Типове положення про амбулаторію сімейної медицини// Практика управління медичним закладом. – №7 – 2011. – С. 60–63
- 10.Слабкий Г., Надутий К., Матюха Л. Типове положення про центр первинної медико-санітарної допомоги// Практика управління медичним закладом. – №7 – 2011. – С. 50–53
- 11.Слабкий Г.О., Знаменська. М.А. Організація профілактичної роботи лікарями загальної практики-сімейними лікарями // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник української медичної стоматологічної академії. – Том 15, вип. 2(50). – 2015. – С.150-156
- 12.Слабкий Г.О., Кризина Н.П. Первинна медико-санітарна допомога : стан розвитку// Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2008. - №3– С. 55-63
- 13.Слабкий Г.О., Теряєва О.Г. Виховання здорової людини як засіб первинної профілактики захворювань// Медичні перспективи. - 2001. - №1. - с. 21-24
- 14.Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я в Україні 2016 р. / МОЗ України, ДУ «УІСД МОЗ України». – К., 2017. – 516 р.

Відомості про автора

Слабкий Геннадій Олексійович – д.мед.н., проф., завідувач кафедри наук про здоров'я факультету здоров'я та фізичного виховання ДВНЗ «Ужгородський національний університет»; пл. Народна, 3, м. Ужгород, Закарпатська обл., 88000, Україна., g.slabkiy@ukr.net

Слабкий Г.О.

РОЛЬ СІМЕЙНОЇ МЕДИЧНОЇ СЕСТРИ У ФОРМУВАННІ У НАСЕЛЕННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

Ужгородський національний університет

Мета дослідження: дослідити роль сімейної медичної сестри у формуванні у населення здорового способу життя.

Матеріали та методи. Методи: бібліосемантичний, структурно-логічного аналізу, соціологічний, статистичний. Матеріали: результати соціологічного дослідженням яким охоплено 120 сімейних лікарів та 140 сімейних медичних сестер. Статистичне опрацювання результатів опитування проводилося з використанням загальноприйнятих методів медичної статистики.

Результати. За результатами дослідження визначено, що сімейні медичні сестри мають проводити серед населення роботу з формування здорового способу життя з використанням широкого спектру форм та методів.

Для проведення ефективної діяльності сімейні медичні сестри повинні володіти певними компетенціями якими мають оволодівати як на до дипломному так і післядипломному рівнях освіти.

Висновки. Сімейні медичні сестри мають проводити роботу з формування у населення здорового способу життя. Для здійснення даної діяльності сімейні медичні сестри мають володіти певними компетенціями.

Ключові слова: сімейна медична сестра, населення, здоровий спосіб життя, формування.

Slabkiy G.O.

THE ROLE OF A FAMILY NURSE IN THE FORMATION OF A HEALTHY LIFESTYLE IN THE POPULATION

Uzhhorod National University

Goal of research: to study the role of a family nurse in the formation of a healthy lifestyle in the population.

Materials and methods. Methods: bibliosemantic, of structural-logical analysis, sociological, statistical. Materials: results of sociological research covering 120 family doctors and 140 family nurses. Statistical processing of the survey results was carried out with the application of generally accepted methods of medical statistics.

Results. According to the results of the study, it was determined that family nurses should carry out work among the population on the formation of a healthy lifestyle using a wide range of forms and methods.

To carry out effective activities, family nurses should have certain competencies that must be mastered both at the diploma and postgraduate levels of education.

Conclusions. Family nurses should carry out work on the formation of a healthy lifestyle in the population. To carry out this activity, family nurses must have certain competencies.

Key words: family nurse, population, healthy lifestyle, formation.